UNIVERSITATEA HYPERION DIN BUCUREȘTI
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

GHID PENTRU ELABORAREA LUCRĂRII DE LICENȚĂ

- sesiunea iunie 2027 -

Ghidul oferă studenților repere metodologice și academice pentru elaborarea lucrării de licență, de la alegerea temei și formularea ipotezelor până la analiza datelor, interpretarea rezultatelor și susținerea finală. Documentul urmărește realizarea unei lucrări coerente, riguroase și conforme cu standardele cercetării științifice și ale integrității academice.

GHID PENTRU ELABORAREA LUCRĂRII DE LICENȚĂ
- sesiunea iunie 2027 -

Lucrarea de diplomă, sau de licență, reprezintă un produs științific elaborat de student sub coordonarea unui cadru didactic. Lucrarea trebuie să demonstreze însușirea de către student a literaturii relevante pentru tema abordată, să fie corectă din punct de vedere metodologic și al analizei datelor, să aibă o structură logică, să fie redactată utilizând limbaj științific și să se conformeze regulilor de etică și integritate academică.

Elaborarea lucrării este responsabilitatea studentului, care trebuie să o realizeze în conformitate cu cerințele menționate mai jos.

Lucrarea de diplomă, sau de licență, va fi însoțită de Raportul de originalitate și va fi verificată cu privire la utilizarea instrumentelor de Inteligență artificială.

Secțiuni

I. Părțile componente ale lucrării 2
I.1. Capitolele lucrării 2
I.2. Detalii privind conținutul capitolelor 2
II. Formatul lucrării 8
II.1. Reguli de redactare 8
II.2. Reguli de citare 9
III. Aspecte etice, de integritate academică și susținerea lucrării 9
III.1. Aspecte de etică și integritate 9
III.2. Utilizarea Inteligenței artificiale 12
III.3. Evaluarea și susținerea lucrării de licență 13
Anexa 1. Model pentru pagina de titlu și pentru pagina de copertă 15
Anexa 2. Modelul declarației de utilizare a Inteligenței artificiale 17

I. Părțile componente ale lucrării

I.1. Capitolele lucrării

Lucrarea trebuie organizată pe capitole în succesiune logică care să prezinte următoarele aspecte:

- Pagina de titlu
- Cuprins
- Abstract în limba engleză
- Introducere și motivarea temei
- Listă cu abrevieri (opțional)
- Mulțumiri (opțional)

1. Cadrul teoretic al problemei studiate
2. Partea de cercetare:

2.1. Scopul, obiectivele, variabilele și ipotezele cercetării
2.2. Prezentarea eșantionului/lotului de participanți
2.3. Prezentarea și descrierea instrumentelor de cercetare
2.4. Expunerea metodologiei cercetării
2.5. Analiza statistică descriptivă și de normalitate a datelor obținute la chestionare
2.6. Prezentarea rezultatelor obținute la teste statistice pentru fiecare ipoteză în parte cu menționarea „se respinge/nu se respinge ipoteza nulă".
2.7. Interpretarea psihologică a rezultatelor cu mențiunea "rezultatele susțin/nu susțin ipoteza alternativă"

3. Concluziile lucrării:

3.1. Contribuția personală la tema cercetării
3.2. Limitele cercetării
3.3. Direcțiile viitoare de cercetare

- Bibliografie
- Anexe

I.2. Detalii privind conținutul capitolelor

Pagina de titlu trebuie să cuprindă informații generale despre instituție, titlul, autorul, coordonatorul, anul și localitatea. În anexa 1 se regăsește modelul pentru pagina de titlu cât și pentru pagina de copertă.

Cuprinsul va avea înșirate vertical stânga părțile componente ale lucrării iar în partea dreapta vor fi înșirate numerele de pagini corespondente acestor componente. Se încurajează utilizare Heading-urilor pentru generarea automată a cuprinsului.

Abstractul în limba engleză va cuprinde o descriere scurtă a structurii lucrării (introducere, trei capitole, concluzii, bibliografie din *n* titluri, *n* anexe, *n* pagini, *n* figuri, n tabele). Abstractul nu trebuie să depășească o pagină.

Introducerea va fi redactată în aproximativ 2-3 pagini astfel încât să devină un argument puternic al cercetării realizate. Se va prezenta sintetic situația cercetărilor relaționate cu subiectul ales (cu citare în stilul APA), motivația alegerii temei, indicând domeniile care nu au fost explorate sau care solicită investigații suplimentare și reconsiderări.

În acest capitol se vor avea în vedere:

- Plasarea temei în cadrul mai larg al domeniului. Se răspunde la întrebarea: „Unde se află această temă în peisajul științific actual?".
- Identificarea lacunelor sau a problemelor insuficient studiate.
- Prezentarea relevanței teoretice – contribuția lucrării la corpusul de cunoaștere existent (ce adaugă, ce clarifică, ce pune în discuție).
- Relevanța practică – se precizează cui folosește concret cercetarea: profesioniști, instituții, politici publice, intervenții clinice etc.
- Interesul personal profesional (opțional, tratat cu moderație, menționat succint și fără să domine argumentația)

1. Cadrul teoretic al problemei studiate va fi redactat într-un singur capitol și nu trebuie să depășească 30% din numărul total de pagini al lucrării (fără anexe). Trecerea în revistă a literaturii va fi realizată după un criteriu explicit menționat, care poate fi cronologic sau tematic.

Principalele cerințe pentru **cadrul teoretic** sunt următoarele:

a) Relevanța față de tema cercetării: cadrul teoretic trebuie să fie direct legat de tema lucrării, de variabilele cercetării și de obiectivele formulate. Nu se includ informații generale, decorative sau fără legătură clară cu problema cercetată.

b) Definirea conceptelor centrale: toate conceptele principale ale lucrării trebuie definite clar, pe baza literaturii de specialitate. De exemplu, dacă lucrarea analizează stresul, empatia, atașamentul, anxietatea sau satisfacția în cuplu, fiecare concept trebuie prezentat prin definiții științifice, nu prin formulări intuitive sau improvizate.

c) Prezentarea teoriilor relevante: lucrarea trebuie să includă teoriile, modelele explicative sau abordările psihologice importante pentru tema cercetată. Acestea trebuie prezentate sintetic, critic și aplicat, nu doar enumerate.

d) Utilizarea surselor științifice credibile: cadrul teoretic trebuie să se bazeze pe cărți academice, articole științifice, capitole de specialitate, manuale universitare și studii publicate în reviste recunoscute. Se vor evita sursele nespecializate, blogurile, site-urile comerciale, materialele fără autor și sursele neverificabile.

e) Actualitatea bibliografiei: este recomandabil ca lucrarea să includă surse recente, mai ales pentru cercetările empirice (cercetări anterioare). Sursele clasice pot fi utilizate pentru concepte fundamentale sau teorii consacrate, dar acestea trebuie completate cu studii actuale.

f) Legătura dintre teorie și cercetarea proprie: cadrul teoretic nu trebuie să fie separat artificial de partea practică. El trebuie să conducă logic spre obiectivele și ipotezele cercetării. La finalul părții teoretice trebuie să fie clar de ce tema este relevantă și de ce ipotezele formulate sunt justificate.

g) Capitolul teoretic trebuie organizat de la general la specific: prezentarea domeniului general, definirea conceptelor, descrierea teoriilor relevante, prezentarea

cercetărilor anterioare (se recomandă minimum 10) și apoi delimitarea problemei proprii de cercetare.

h) Evitarea plagiatului și respectarea citării: toate ideile, definițiile, modelele și rezultatele preluate din literatura de specialitate trebuie citate corect. Parafrazarea nu elimină obligația citării. Stilul de citare trebuie să fie unitar, APA 7.

i) Claritate și rigoare academică: textul trebuie redactat într-un limbaj academic, clar și precis. Se vor evita exprimările vagi, judecățile personale nesusținute, generalizările excesive și formulările colocviale.

j) Cadrul teoretic nu trebuie să fie o colecție de fragmente din mai multe surse. Studentul trebuie să arate că poate integra literatura de specialitate, poate compara perspective teoretice și poate construi un fundament coerent pentru cercetarea proprie.

2. Partea de cercetare reprezintă 70% din lucrare. Cercetarea are un design transversal, datele fiind colectate la un singur moment temporal. În consecință, interpretarea rezultatelor se va limita la identificarea unor asocieri, relații statistice, diferențe între grupuri sau predicții statistice, fără formularea unor concluzii de tip cauzal. Se vor evita cu strictețe exprimările cauzale, specifice cercetărilor experimentale sau, în anumite condiții metodologice, cercetărilor longitudinale. Astfel, nu se vor utiliza formulări precum:

„variabila X determină variabila Y”;

„variabila X cauzează apariția/modificarea variabilei Y”;

„variabila X influențează variabila Y”;

„variabila X produce efecte asupra variabilei Y”;

„variabila X conduce la creșterea/scăderea variabilei Y”;

„variabila X generează modificări ale variabilei Y”;

„variabila X are impact asupra variabilei Y”, dacă termenul este folosit cu sens cauzal;

„ca urmare a variabilei X, variabila Y se modifică”.

2.1. Scopul, obiectivele, variabilele și ipotezele cercetării.

Scopul cercetării exprimă direcția generală a demersului științific și indică problema principală care urmează să fie investigată. Acesta trebuie formulat clar, concis și în acord cu tema lucrării de licență.

Obiectivul general derivă din scopul cercetării și precizează, într-o formă operațională, ceea ce cercetarea urmărește să analizeze, să compare sau să evidențieze. Obiectivul general trebuie să fie formulat în raport direct cu variabilele principale ale studiului.

Obiectivele specifice (secundare) detaliază obiectivul general și indică direcțiile concrete de analiză ale cercetării. Acestea trebuie formulate distinct, logic și măsurabil, astfel încât fiecărui obiectiv specific să îi poată corespunde o ipoteză de cercetare.

Variabilele trebuie definite conceptual și operațional, astfel încât să fie clar ce constructe psihologice sunt analizate și prin ce instrumente sau indicatori sunt măsurate. Variabilele trebuie să fie în acord cu scopul, obiectivele și ipotezele formulate. Pentru fiecare variabilă se va preciza: denumirea, tipul acesteia în cadrul cercetării (variabilă independentă, dependentă, predictivă, criteriu, de control sau extra psihologică - de ex.; socio-demografică),

precum și modalitatea de măsurare și scorare. De asemenea, se va indica nivelul de măsurare al variabilei (nominal, ordinal, scală de interval sau raport). Nu se vor introduce variabile care nu sunt utilizate ulterior în analiza statistică sau în interpretarea rezultatelor.

Ipotezele cercetării reprezintă presupuneri formulate pe baza cadrului teoretic și a cercetărilor anterioare. Acestea trebuie să fie clare, specifice, operaționale și verificabile statistic. Ipotezele vor preciza relația, asocierea sau diferența așteptată între variabilele cercetării și vor fi formulate în concordanță cu obiectivele specifice. În mod obligatoriu, setul de ipoteze va include atât ipoteze privind relații de tip corelațional/asociativ, cât și ipoteze privind diferențe sau comparații între grupuri. Se vor formula minimum trei ipoteze. În lucrarea de licență nu se scriu explicit ipotezele nule (H_0).

2.2. Prezentarea eșantionului/lotului de participanți.

Dacă selecția participanților a fost făcută de conveniență (pe bază de disponibilitate) atunci este mai potrivită exprimarea „lot". Dacă selecția participanților a fost făcută printr-o metodă probabilistică atunci este mai potrivit termenul „eșantion". Pentru cercetarea în cauză, este necesar un eșantion/lot de minimum 60 de participanți. Se va descrie detaliat eșantionul/lotul de participanți cu referire la componența acestuia. Descrierile vor fi însoțite de reprezentări grafice (diagrame). În cazul în care eșantionul cercetat face parte dintr-o categorie specială (cu variate tipuri de dependențe etc.) studentul care va desfășura cercetarea va demonstra în prealabil că participanții cercetați fac parte din acea categorie specială.

În cazul cercetărilor transversale care vizează un grup, definit printr-o caracteristică specifică, este recomandată includerea unui grup de control sau de comparație. Acesta permite evaluarea diferențelor dintre grupul investigat și un grup similar care nu prezintă caracteristica analizată, contribuind astfel la o interpretare metodologică mai riguroasă a rezultatelor. În absența unui grup de control, concluziile trebuie limitate la descrierea caracteristicilor grupului studiat sau la analiza relațiilor dintre variabile, fără formularea unor inferențe cauzale ori comparative nejustificate.

2.3. Prezentarea și descrierea instrumentelor de cercetare.

În cadrul cercetării trebuie utilizate minim două instrumente (teste/chestionare/ aparatură). Singurele instrumente de cercetare acceptate sunt cele care au și o interpretare validă sau aparatura de laborator specifică. Se recomandă utilizarea acelor instrumente care au fost deja validate prin utilizarea lor în literatura de specialitate. Nu se acceptă utilizarea scalelor (chestionare sau teste) formulate de studenți sau a testelor proiective.

Pentru fiecare instrument în parte se vor descrie:

- Denumirea completă a instrumentului: se menționează numele instrumentului, autorii și anul apariției.

- Scopul instrumentului: se precizează ce construct psihologic evaluează instrumentul.

- Structura instrumentului: se indică numărul de itemi, dimensiunile/subscalele și, dacă este cazul, exemple de itemi. Nu este recomandată reproducerea integrală a instrumentului în text, mai ales dacă acesta este protejat prin drepturi de autor. Se pot da doar exemple scurte, dacă este permis.

- Scala de răspuns: se precizează tipul scalei utilizate: Likert, dihotomică, frecvență, acord/dezacord etc.

- Modalitatea de scorare: se explică modul de calcul al scorului total și al subscalelor, inclusiv itemii inversați, dacă există.

- Interpretarea scorurilor: se arată ce semnifică scorurile mici, medii sau mari. Dacă există etaloane, praguri sau norme, acestea trebuie menționate și prezentate în anexe. Dacă nu există, se precizează că interpretarea se face relativ, prin comparație între participanți sau prin analiza statistică a scorurilor.

- Calitățile psihometrice: se menționează date despre fidelitate și validitate, preferabil din literatura de specialitate. Pentru lucrarea de licență este recomandabil să se raporteze coeficientul Cronbach α pentru fiecare scală sau subscală folosită, dacă instrumentul permite acest lucru.

- Adaptarea sau traducerea instrumentului: dacă instrumentul este tradus, adaptat sau preluat dintr-o versiune românească, trebuie menționată sursa. Dacă studentul a tradus instrumentul, acest lucru trebuie declarat, dar este o limitare metodologică dacă traducerea nu a fost validată.

- Motivul alegerii instrumentului: de poate justifica de ce instrumentul este potrivit pentru variabila cercetată și pentru populația investigată.

2.4. Expunerea metodologiei cercetării

Expunerea metodologiei cercetării trebuie să prezinte, într-o manieră clară, coerentă și structurată, modul în care a fost proiectat și desfășurat demersul investigativ. Metodologia trebuie redactată astfel încât să permită înțelegerea completă a etapelor cercetării. Informațiile prezentate trebuie să fie precise, verificabile și formulate în concordanță cu obiectivele și ipotezele studiului.

Acest subcapitol va include descrierea designului cercetării, a procedurii de colectare a datelor, precum și a metodelor de prelucrare statistică. Se vor specifica instrumentele utilizate pentru prelucrarea statistică a datelor, cu citare corespunzătoare și trimitere în bibliografie. Toate prelucrările statistice se vor face cu softuri specializate.

În cazul utilizării instrumentelor de Inteligență artificială generativă (AI), autorul lucrării are obligația de a declara acest lucru explicit la finalul acestui capitol (vezi Secțiunea III).

2.5. Analiza descriptivă a datelor obținute se va face prin prezentarea indicatorilor statistici specifici tipului acestora după cum urmează:

a) distribuții categoriale – analiza de frecvențe

b) distribuții de tip scală - analiza indicatorilor tendinței centrale, de împrăștiere și de formă (boltire, simetrie), graficele histogramă (cu reprezentarea curbei normale), analiza box-plot (cu decizia argumentată asupra participanților outlieri) și testul de normalitate. Analiza de normalitatea, pentru variabilele de tip scală, se va face prin interpretarea indicatorilor testelor de normalitatea (Kolmogorov-Smirnov sau Shapiro-Wilk). Decizia utilizării testelor statistice parametrice sau neparametrice se va lua în funcție de interpretarea rezultatelor testelor de normalitate.

2.6. Prezentarea rezultatelor obținute în urma aplicării testelor statistice inferențiale se va realiza distinct pentru fiecare ipoteză de cercetare. Pentru fiecare analiză statistică se va

menționa explicit decizia privind ipoteza de nul, respectiv dacă aceasta se reține sau nu se reține, în funcție de rezultatele obținute.

Rezultatele vor fi prezentate într-o manieră logică, detaliată și cronologică, corespunzător succesiunii ipotezelor formulate. În cadrul acestei secțiuni vor fi incluse tabele, figuri sau alte reprezentări relevante rezultate din prelucrarea statistică a datelor, cu respectarea normelor de redactare academică.

Pentru cele minimum trei ipoteze formulate, vor fi utilizate cel puțin două teste statistice diferite, fie teste de comparație, fie teste de relație. Tabelele de contingență pot fi utilizate pentru descrierea distribuției frecvențelor sau pentru analiza asocierii dintre variabile categoriale, însă simpla lor prezentare nu este suficientă pentru luarea unei decizii statistice privind ipoteza de nul.

2.7. Interpretarea psihologică a rezultatelor se va realiza distinct pentru fiecare ipoteză de cercetare. Pentru fiecare ipoteză vor fi prezentate, în mod detaliat și argumentat, semnificațiile psihologice ale rezultatelor obținute în urma analizelor statistice.

Interpretările psihologice trebuie formulate exclusiv prin raportare la teoriile, conceptele și cercetările relevante prezentate în Capitolul 1, evitându-se explicațiile speculative, nesusținute teoretic sau care depășesc cadrul conceptual al lucrării.

3. Concluziile lucrării. Concluziile trebuie să reia succint conținutul părții teoretice (2-3 paragrafe), a ipotezelor, rezultatelor și interpretărilor obținute. Lungimea acestei secțiuni să fie între 2-3 pagini.

3.1. Accentuarea și evidențierea contribuției personale la tema cercetării și a aplicabilității practice a rezultatelor obținute bazate pe interpretări, generalizări, sintetizări ale elementelor noi.

3.2. Limitele cercetării trebuie să cuprindă descrierea aspectelor problematice pentru cercetarea respectivă, observate în perioada derulării cercetării.

3.3. Direcțiile viitoare de cercetare vor cuprinde câteva propuneri pentru o posibilă continuare a cercetări și a felului în care să se desfășoare aceasta raportată deja la cercetarea existentă.

Bibliografia va conține numerotate în ordinea alfabetică toate resursele utilizate în cadrul lucrării. Doar sursele citate trebuie prezentate la bibliografie și viceversa. Se încurajează utilizarea submeniului References – Manage sources (Referințe) disponibilă în Ms Word pentru adăugarea lucrărilor și ulterior pentru generarea automată a bibliografiei. Se recomandă utilizarea a minim 40 de resurse bibliografice științifice (exceptând dicționare, publicații comerciale și care nu sunt de specialitate, site-uri cu conținut variat etc.) publicate după anul 2000.

Anexele vor cuprinde:

- declarație privind utilizarea Inteligenței artificiale;

- prompturile, în cazul în care s-a utilizat Inteligența artificială, cu specificarea scopului în care a fost elaborat fiecare în parte;

- chestionarele, scalele/probele utilizate;

- outputurile prelucrărilor statistice;

- ilustrații suplimentare, alte materiale relevante pentru cercetare și vor fi numerotate logic și cronologic.

Anexele vor fi numerotate logic și cronologic. Din textul lucrării trebuie făcute trimiteri către anexe (Anexa...).

II. Formatul lucrării

II.1. Reguli de redactare

Lucrarea trebuie redactată într-un limbaj academic, impersonal, caracteristic lucrărilor de cercetare. Vor fi evitate greșelile gramaticale de redactare (acord, punctuație, lexic etc). Se vor avea în vedere următoarele:

- ton academic, nu retoric (se evită superlativele și entuziasmul nejustificat);

- stil impersonal, pasiv („Se constată că...", „Cercetările indică...", „Prezenta lucrare își propune..."");

- argumentele vor fi susținute de surse;

- concizie și densitate informațională (se evită povestirile)

- progresie logică (de la general la particular, de la context la problemă, de la problemă la soluție propusă).

Numerotarea lucrării va începe având ca primă pagină, pagina de cuprins.

Lucrarea va fi organizată respectând structura sau părțile componente menționate mai sus și va fi redactată în format A4 (2,54 cm sus, jos, stânga, dreapta și 1,27 cm la antet și subsol), la un rând și jumătate distanță, în Times New Roman, cu o mărime a fontului de 12 puncte de culoare neagră și cu alinierea Justified (stânga-dreapta). Indentarea paragrafelor se va face la 1,25 cm (cu tasta Tab) și se vor elimina spațiile inutile dintre paragrafe. Paginile vor fi numerotate cu litere arabe, în partea de jos centru.

Fiecare capitol va începe pe o nouă pagină, dar nu și subcapitolele și subpunctele. Capitolele vor fi numerotate cu numere arabe (1., 2., 3. etc.), la fel și subcapitolele (1.1., 1.2., 1.3. etc.) și subpunctele (1.1.1., 1.1.2., sau 1.2.1., 1.2.2. etc). Titlul capitolelor, subcapitolelor și subpunctelor vor fi scrise cu bold și fără majuscule. Înaintea fiecărui subcapitol se va lăsa un rând liber.

Tabelele lucrării se vor numerota cronologic cu cifre arabe, de la 1 la n. Titlul se menționează deasupra tabelului, centrat. Figurile se numerotează cu cifre arabe, de la 1 la n, fiecare figură are număr și titlu, care se menționează sub figură, centrat.

Printarea lucrării se va face doar pe o singură parte a paginilor.

Se recomandă ca lucrarea să fie redactată pe aproximativ 50 - 60 de pagini (fără anexe).

II.2. Reguli de citare

Singurul stil de citare și redactare bibliografică acceptat este stilul APA, aplicat consecvent în întregul document, inclusiv în cazul tabelelor, figurilor și notelor explicative aferente acestora.

Preluarea textuală, integrală, a unei fraze sau a unui paragraf dintr-o sursă bibliografică se va realiza exclusiv prin utilizarea citării directe, marcate prin ghilimele de deschidere la începutul fragmentului și ghilimele de închidere la finalul acestuia. Volumul citărilor directe nu va depăși, orientativ, 1% din totalul lucrării. Citatul direct va fi însoțit de indicarea autorului, a anului publicării și a paginii din sursa consultată. În cazul preluării prin parafrazare a unei idei sau a unui ansamblu de idei, se va indica sursa prin menționarea autorului și a anului publicării.

În lista de referințe bibliografice, redactarea surselor se va realiza conform standardelor APA, respectând structura specifică fiecărui tip de lucrare citată.

Pentru cărți, referința bibliografică va include, în ordine: numele autorului, inițiala/inițialele prenumelui, anul publicării între paranteze, titlul lucrării redactat cu caractere italice și editura. În cazul mai multor autori, aceștia vor fi menționați în ordinea în care apar în lucrarea citată, conform regulilor APA.

Pentru articolele publicate în reviste științifice, referința bibliografică va include: numele autorului, inițiala/inițialele prenumelui, anul publicării între paranteze, titlul articolului, titlul revistei redactat cu caractere italice, volumul redactat cu caractere italice, numărul revistei, paginile articolului și, acolo unde este disponibil, DOI-ul sau linkul sursei.

Pentru alte categorii de surse – capitole de carte, lucrări de conferință, teze, rapoarte, surse online sau instrumente psihologice – redactarea referințelor se va realiza în conformitate cu prevederile stilului APA în vigoare (https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples?utm).

III. Aspecte etice, de integritate academică și susținerea lucrării

Etica și integritatea cercetării presupun respectarea demnității, autonomiei și confidențialității participanților, obținerea consimțământului informat, protejarea datelor personale, utilizarea corectă a instrumentelor psihologice, colectarea și analiza onestă a datelor, raportarea transparentă a rezultatelor și respectarea normelor de citare și proprietate intelectuală.

III.1. Aspecte de etică și integritate

Etica în cercetare trebuie axată în principal pe respectarea principiilor Codului deontologic al profesiei de psiholog.

a) **Consimțământul informat**: participanții trebuie informați, înainte de completarea chestionarelor/interviurilor/testelor, despre: scopul general al cercetării; ce li se cere concret să facă; durata aproximativă a participării; faptul că participarea este voluntară; dreptul de a

se retrage fără consecințe; modul de utilizare a datelor; confidențialitatea și/sau anonimizarea datelor; existența unor riscuri sau disconforturi posibile; datele de contact ale cercetătorului/coordonatorului, dacă este cazul.

b) **Participare voluntară și dreptul de retragere:** participantul nu trebuie constrâns, manipulat sau presat să participe. În cercetările cu studenți, elevi, angajați sau persoane aflate într-o relație de dependență față de cercetător, trebuie evitată orice formă de presiune instituțională sau simbolică. Formularul de consimțământ să precizeze că refuzul sau retragerea nu produce consecințe negative.

În cazul cercetărilor care implică minori, este obligatorie obținerea acordului scris din partea părinților sau a reprezentanților legali.

Pentru participanții adulți care se află sub protecție legală din cauza unor condiții medicale sau clinice, este necesar consimțământul scris al tutorilor legali.

c) **Confidențialitate, anonimizare și protecția datelor**: în cercetările psihologice, datele pot include informații sensibile: scoruri la anxietate, stres, depresie, atașament, stimă de sine, traumă, burnout, religiozitate, relații familiale etc. De aceea, studentul trebuie să explice cum sunt protejate datele. Trebuie diferențiate trei situații:

- date anonime: nu permit identificarea participantului.
- date confidențiale: identitatea poate fi cunoscută cercetătorului, dar nu este divulgată.
- date pseudonimizate: identitatea este separată de date prin coduri, dar ar putea fi reconstituită cu o cheie separată.

d) **Evitarea prejudicierii participanților**: cercetarea trebuie să evite producerea de disconfort inutil, stigmatizare, afectare emoțională sau expunere socială. În psihologie, acest aspect este important mai ales când se investighează teme precum traumă, depresie, anxietate, violență, abuz, adicții, tulburări psihice, relații familiale sau experiențe de viață negative. Dacă tema poate activa disconfort psihologic, lucrarea trebuie să includă măsuri de protecție: avertizare prealabilă, posibilitatea de oprire, resurse de sprijin, date de contact pentru servicii psihologice sau recomandarea de a solicita ajutor specializat.

e) **Utilizarea corectă a instrumentelor psihologice**: studentul trebuie să precizeze clar:

- ce instrumente a folosit;
- cine sunt autorii instrumentelor;
- ce dimensiuni măsoară;
- cum se calculează scorurile;
- dacă instrumentele sunt validate;
- dacă există adaptare pentru limba română;
- dacă folosirea lor este liberă sau necesită permisiune/licență.

Nu este etic să fie modificate scalele fără justificare metodologică. De asemenea, nu este corect ca itemii să fie eliminați, inversați sau combinați fără raportare clară.

f) **Corectitudinea colectării datelor**: integritatea cercetării presupune ca datele să fie reale și obținute conform metodei declarate. Sunt abateri grave: inventarea participanților; completarea chestionarelor de către autorul lucrării; duplicarea răspunsurilor; modificarea răspunsurilor brute; eliminarea participanților fără justificare; schimbarea ipotezelor după rezultate; raportarea selectivă doar a rezultatelor convenabile.

Într-o lucrare de licență, baza brută de date trebuie să fie coerentă cu numărul de participanți, instrumentele declarate, scorarea și analizele statistice raportate.

g) **Raportarea onestă a rezultatelor**: studentul trebuie să raporteze rezultatele așa cum sunt, inclusiv atunci când ipotezele nu se confirmă (se reține ipoteza nulă). O ipoteză neconfirmată nu este un eșec, ci un rezultat științific care trebuie interpretat corect.

h) **Nu sunt acceptabile**:

- formulări cauzale în cercetări transversale/corelaționale;
- exagerarea semnificației statistice;
- omiterea valorilor nesemnificative;
- confuzia între corelație și cauzalitate;
- prezentarea unor concluzii care nu rezultă din date;
- modificarea ipotezelor pentru a se potrivi rezultatelor.

i) **Respectarea proprietății intelectuale**: integritatea academică presupune citarea tuturor surselor folosite: teorii, definiții, modele, instrumente, articole, cărți, scale, imagini, tabele, idei și parafrazări. Sunt abateri:

- copierea fără ghilimele și fără sursă;
- parafrazarea superficială fără citare;
- folosirea unor paragrafe generate sau preluate fără asumare;
- includerea în bibliografie a unor surse necitate;
- citarea unor lucrări care nu au fost consultate;
- inventarea referințelor;
- folosirea incorectă a DOI-urilor sau linkurilor.

Pentru lucrările de psihologie, stilul APA este standardul internațional cel mai utilizat pentru citări și referințe.

j) **Transparența metodologică**: etica nu privește doar participanții, ci și modul în care cercetarea este descrisă. Studentul trebuie să prezinte clar:

- designul cercetării;
- criteriile de includere/excludere;
- lotul/eșantionul;
- procedura de colectare;
- instrumentele;
- modul de scorare;
- tratamentul valorilor lipsă;
- decizia privind outlierii;
- testele statistice folosite;
- pragul de semnificație;
- limitele cercetării.

O cercetare netransparentă nu poate fi verificată, deci are o problemă de integritate. În Cap. 2.4. ”Expunerea metodologiei cercetării” se va specifica faptul că:

„Participarea la cercetare a fost voluntară, pe baza consimțământului informat. Participanții au fost informați cu privire la scopul cercetării, durata participării, caracterul anonim/confidențial al datelor și dreptul de a se retrage în orice moment, fără consecințe negative. Datele au fost utilizate exclusiv în scop academic și au fost analizate statistic la nivel agregat. Nu au fost colectate date care să permită identificarea directă a participanților.

Cercetarea a respectat principiile etice privind protecția participanților, confidențialitatea datelor și integritatea raportării rezultatelor.”

Îndrumătorul de licență va verifica la final lucrarea și va emite Raportul de originalitate (antiplagiat). Nu se admite un procent de similitudini mai mare de 10% în lucrarea de licență.

III.2. Utilizarea Inteligenței artificiale

Lucrarea va fi supusă verificării utilizării inteligenței artificiale. La Capitolul 1, cadrul teoretic al problemei studiate, se acceptă un procent de maximum 50%. La partea de cercetare și concluzii procentul admis este de 10%.

AI generativ nu este „sursă” în sens academic, deoarece outputul nu este produs de o persoană. Utilizarea AI trebuie **declarată**, nu tratat ca sursă citată în mod obișnuit. Nedeclararea, depășirea limitelor impuse de Ghid sau prezentarea outputului AI ca lucrare proprie constituie încălcări ale integrității academice.

Utilizarea AI presupune respectarea, cumulativ, a următoarelor obligații din partea studentului:

a) Declararea utilizării AI și prezentarea prompturilor utlizate în anexe. În Cap. 2.4. ”Expunerea metodologiei cercetării” se va specifica faptul că: „În procesul elaborării părții teoretice a lucrării a fost utilizat modelul de inteligență artificială Claude Sonet 4.6 (Anthropic, 2025) ca instrument auxiliar pentru facilitarea activităților de traducere a unor surse bibliografice și organizarea preliminară a referințelor bibliografice în stilul solicitat. Utilizarea acestui instrument a avut un rol exclusiv de suport tehnic și lingvistic, fără a substitui procesul de analiză, interpretare critică și redactare academică realizat de autor. Prompturile utilizate se regăsesc în Anexa… . Responsabilitatea pentru selecția surselor, acuratețea informațiilor, integrarea conținutului și forma finală a lucrării aparține în totalitate autorului.”

Exemplu de referință în bibliografie (APA7, 2020):

Anthropic (2025). *Claude Sonnet 4.6* [Large language model]. https://claude.ai

b) Completarea Declarației privind utilizarea AI și adăugarea în anexa la lucrarea de licență. Studentul va semnala, într-o secțiune distinctă (Anexă) intitulată „Declarație privind utilizarea Inteligenței artificiale”, capitolele în care au fost utilizate astfel de instrumente, scopul specific al utilizării (de exemplu: reformulare lingvistică, sinteză bibliografică, verificare gramaticală, generare de structuri preliminare de text, traducere etc.), precum și denumirea exactă a instrumentului folosit, cu referință conform stilului APA 7.

Exemplul de redactare a declarației este ilustrat în Anexa 2.

Instrumentele de Inteligență artificială nu pot figura în calitate de autori și nu substituie responsabilitatea academică a autorului față de conținutul lucrării. Autorul rămâne pe deplin responsabil pentru acuratețea, originalitatea și integritatea academică a lucrării în ansamblu.

c) Păstrarea logului și al unui jurnal de utilizare a AI care va fi pus la dispoziția îndrumătorului sau al factorilor de decizie ai Facultății/Universității la cerere. Acestea se vor păstra cel puțin 3 ani de la data susținerii lucrării de licență. În cazul utilizării instrumentelor AI studentul are obligația de a păstra logul și un jurnal pentru posibilă verificare. Lipsa acestora, în cazul în care se solicită, pot duce la invalidarea lucrării. Jurnalul trebuie să conțină următoarele informațiile prezentate în tabelul următor:

Câmp	**Ce se notează**
Data	Anul, luna și ziua utilizării
Instrument	ChatGPT, Copilot, Gemini, Claude etc.
Versiune / cont	dacă este cunoscut; cont instituțional sau public
Scop	brainstorming, traducere, verificare conceptuală, feedback, rezumat
Prompt introdus	promptul exact sau un rezumat fidel
Date introduse	tipul datelor: text propriu, date anonimizate, date publice etc.
Output folosit	ce parte a fost preluată sau adaptată
Secțiunea afectată	pagină, capitol, tabel, cod, analiză
Verificare umană	surse, calcule, teste, revizuire metodologică
Decizie finală	acceptat / modificat / respins
Responsabil	student, profesor, cercetător, coordonator

Instrumentele de inteligență artificială pot fi utilizate exclusiv cu rol auxiliar pentru: sprijin redacțional, organizarea ideilor, traduceri, verificare gramaticală, reformulare stilistică, parafrazare, realizarea schemelor conceptuale, clarificări conceptuale sau verificări tehnice.

Nu este permisă utilizarea AI pentru: analiză statistică, scorare psihologică, interpretare de date.

III.3. Evaluarea și susținerea lucrării de licență

Susținerea lucrării de licență poate avea loc numai după evaluarea acesteia de către profesorul coordonator și după exprimarea acordului acestuia privind acceptarea lucrării pentru susținere.

Evaluarea se realizează pe baza activității desfășurate de student pe parcursul elaborării lucrării de licență, precum și pe baza transmiterii lucrării în format electronic, MsWord (.doc sau .docx), în termenele stabilite de comun acord cu profesorul coordonator.

În situația în care pentru colectarea datelor este utilizată o platformă online, studentul are obligația de a transmite profesorului coordonator linkul de acces la platformă, însoțit de drepturi de administrare, în termenul stabilit de acesta. În cazul în care datele sunt colectate prin metoda creion-hârtie, instrumentele și răspunsurile obținute vor fi prezentate profesorului coordonator în forma lor originală.

Studentul are obligația de a transmite profesorului coordonator, la solicitarea acestuia, toate documentele, datele și materialele necesare pentru verificarea procesului de elaborare și pentru evaluarea lucrării de licență.

Lucrarea trebuie susținută în fața comisiei ținând cont de recomandările formulate pentru această etapă. Absolventul trebuie să demonstreze că sau trebuie să:

- stăpânește deplin conceptele prezentate în partea teoretică;
- va explica succint etapele cercetării punând accent pe ipotezele elaborate, pe testele statistice utilizate și pe interpretările psihologice;
- va prezenta scurt concluziile cercetării;
- va răspunde cu promptitudine la întrebările membrilor comisiei.

DECAN	DIRECTOR DEPARTAMENT
Conf. univ. dr. Mihai Covaci	Lect. univ. dr. Cristiana Haica

Anexa 1. Model pentru pagina de titlu și pentru pagina de copertă

UNIVERSITATEA HYPERION DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINTE ALE EDUCAȚIEI
DEPARTAMENTUL DE PSIHOLOGIE

LUCRARE DE LICENȚĂ

Coordonator:
Titlul științific Prenume NUME

Absolvent:
Nume Prenume

București, 2027

UNIVERSITATEA HYPERION DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINTE ALE EDUCATIEI
DEPARTAMENTUL DE PSIHOLOGIE

Relații privind anxietatea, stima de sine și creativitatea la adolescenți

Coordonator:
Titlul științific Prenume NUME

Absolvent:
Nume Prenume

Anexa 2. Modelul declarației de utilizare a Inteligenței artificiale

Declarație privind utilizarea Inteligenței artificiale

Subsemnatul(a), _____,
student(ă) la programul de studii _____, anul de studiu _____,
facultatea _____, în conformitate cu Metodologia privind utilizarea instrumentelor de inteligență artificială în redactarea lucrărilor academice, declar pe proprie răspundere următoarele:

☐ NU am utilizat instrumente de inteligență artificială în redactarea prezentei lucrări.

☐ AM utilizat în elaborarea prezentei lucrări de licență instrumente de inteligență artificială generativă. Acestea au fost utilizate exclusiv cu rol auxiliar conform descrierii din tabel. Aceste instrumente nu au substituit contribuția personală, analiza proprie, interpretarea rezultatelor sau responsabilitatea academică asupra conținutului. Nu au fost introduse în sistemele AI date personale identificabile, date sensibile, baze de date neanonimizate sau informații confidențiale.

Capitol	**Scopul utilizării**	**Instrument utilizat**
Cap. 1	Reformulare stilistică, sprijin redacțional, organizarea ideilor,	Claude Sonnet 4.6 (Anthropic, 2025)
Cap. 1	Căutarea și sistematizarea surselor	Microsoft Copilot (Microsoft, 2025)
Cap. 1 și 3	Verificare gramaticală	ChatGPT GPT-4o (OpenAI, 2025)
Cap. 1	Clarificări conceptuale și realizarea schemelor conceptuale	Gemini 1.5 Pro (Google, 2026)

Îmi asum integral responsabilitatea pentru acuratețea, originalitatea, integritatea și conformitatea academică a lucrării. Confirm că utilizarea acestor instrumente AI nu a substituit demersul intelectual propriu, cercetarea originală sau raționamentul critic personal.

Semnătura,